

Tarih: Nisan 2012

Millî Reasürans T.A.Ş.
adına sahibi

H. Hulki YALÇIN

İnceleme Kurulu
BAŞKAN

Barbaros YALÇIN
ÜYE

Hüseyin YUNAK
ÜYE

Ali N. YÜCEL
ÜYE

Feridun ÖZÜNAL
ÜYE

Güneş KARAKOYUNLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Y. Kemâl ÇUHACI

Basın Yayın Koordinatörü
Ebru FERAY

Dizgi
Ebru FERAY

Kapak Dizaynı
Umut SİLE

Renk Ayrımı
FİLMEVİ

Baskı
CEYMA MATBAASI
Matbaacılar Sitesi
Yüzyıl Mah. 4. Cad. No. 123
Bağcılar - İstanbul

Yönetim Yeri:
Merkez

Maçka Cad. 35
34367 Şişli / İstanbul

Tel : 0-212-231 47 30 / 3 hat
E-mail : reasuror@millire.com.tr
Internet : <http://www.millire.com.tr>

Yayın Türü: Yaygın süreli yayın

3 ayda bir yayınlanır.

**Dergide yer alan yazıların
içeriğinden yazı sahipleri
sorumludur**

İÇİNDEKİLER

01.01.2012 Reasürans Yenilemeleri	4
Global Riskler	8
Küresel Bir Bakış Açısıyla Sigortacılık Düzenleme ve Denetiminin Geleceği	12
Deprem Risk Modelleri Henüz İkincil Hasar Faktörlerini Öngörememektedir	17
Geneva Associaton: Mali İstikrar, Sigorta Şirketlerinin Sorunlarının Başında Gelmektedir	20
İş Durması Sigortaları'nda Yenilik Hayati Önem Taşımaktadır	22
2011 Yılında Meydana Gelen Doğal Afetlerin Ekonomiler Üzerindeki Etkileri	23

Reasürör Gözüyle

Türk sigortacılık sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin Ocak reasürans yenilemeleri hakkındaki değerlendirmelerin içeriğinde bu yıl, mevcut bilgilere ilave olarak şirketlerin Bölüşmeli ve Katastrofik Hasar Fazlası reasürans anlaşmalarının plasmanı hakkında fikir verebilecek genel bilgilerin yanı sıra, dünya reasürans piyasalarındaki Ocak 2012 yenilemeleri ve yıl içerisinde yapılacak yenilemeler hakkında uzmanların tahmin ve değerlendirmeleri aktarılmaya çalışılmıştır. Piyasamızı doğrudan ilgilendirmemekle birlikte, Nisan ve Temmuz yenilemelerindeki gelişmeler, takip eden Ocak reasürans yenilemeleri hakkında önemli ipuçları vermektedir. Yazının içeriğinde de görülebileceği üzere, reasürans piyasaları ekonomik krize ve diğer bazı faktörlere bağlı olarak, artık, reasürans alıcıları açısından kolay piyasalar olmayacaktır ve bugünden görülen, 2013 Ocak yenilemelerinin bu yıldan daha zor geçecek olmasıdır.

Neden olduğu birçok olumlu gelişmelere rağmen, globalleşen ilişkiler dünyayı yaşanması gidecek zor olan bir yer haline getirmektedir. Her geçen gün hızla değişen ekonomik, sosyal ve siyasal şartlar nedeniyle risklerin niteliği değişmekte, toplumların risk algısı farklılaşmaktadır. Dünya Ekonomik Forumu tarafından, farklı çevrelerden uzman kişilerin değerlendirmelerine dayanılarak yapılan çalışmada, önümüzdeki 10 yıllık dönemde global sistemi etkilemesi muhtemel ve meydana geldiği anda sonuçları itibarıyla en fazla etkili olabilecek başlıca riskler belirtilmiş, ayrıca, ekonomik, çevresel, jeopolitik, toplumsal ve teknolojik olmak üzere 5 kategori halinde risklerin tanımları yapılmıştır. Tanımlardan da açıkça görülebileceği üzere, bu risklerin çoğunluğu doğrudan doğruya sigorta teminatına girmemekte, teminatın kapsamına giren risklere ortam hazırlayan şartları ifade etmekte ve risklerin zaman içerisinde değişen niteliklerini göstermektedir.

Dergimizin Yabancı Basından Seçmeler bölümünde, saygın bir düşünce kuruluşu olan Geneva Association'ın "Risk&Insurance Economics" adlı yayınında yer alan, finansal sistemin düzenlenmesi ve denetimi konusunda eleştiriler ve öneriler getiren bir makalesi bulunmaktadır. 2008 yılının sonlarında ABD'de başlayan ve 2010 yılında, ülkelerin yüksek borçları nedeniyle global sistemi tehdit eder boyutlara ulaşan krizin, dünyanın bugüne kadar gördüğü en ağır kriz olduğu ileri sürülmekte ve bu gelişmenin de en önemli nedeni olarak finansal sistemin işleyişinin düzenlenmesi ve özellikle denetimi konusunda gösterilen zafiyetler olduğu ifade edilmektedir. Bu çalışmada ayrıca, etkili bir denetim sisteminin özellikleri konusunda da önerilerde bulunmaktadır.

Ekonomik gelişmelerin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan yeni sigorta ihtiyaçları ve teminat kapsamındaki gelişmeler, sigortalılar ve sigorta şirketleri için yeni sorunların doğmasına yol açmaktadır. Maddi bir hasara bağlı olarak uğranılması muhtemel finansal kayıpların doğru bir şekilde tespiti konusu ve hasar maliyetlerindeki anormal artışlar, geçmişte her iki taraf için de sorunlar yaşanmasına neden olmuş, 2011 yılında Asya kıtasında meydana gelen doğal afetler sonrasında ise bu olumsuzluklar çok net bir şekilde ortaya çıkmıştır. İş Durması, Şarta Bağlı İş Durması, Kâr Kaybı, Kira Kaybı gibi finansal kayıpları konu alan teminatların, deprem risk modellemelerinde doğru bir şekilde hesaplanamaması durumu da, özellikle reasürans koruması konusunda sigorta şirketleri için daha büyük sorunlara neden olmaktadır. Bu olumsuz durumları konu alan iki makalenin yanı sıra, 2011 yılında meydana gelen doğal afetlerin ekonomiler üzerindeki etkileri ile sigorta şirketleri için son zamanlarda sıklıkla gündeme gelen mali istikrar konusundaki iki makale de Dergimizin Yabancı Basından Seçmeler bölümünde yer almaktadır.

01.01.2012 Reasürans Yenilemeleri

2012 yılının 1 Ocak yenilemelerinde bu yıl, sigorta ve reasürans şirketlerinin korkulu rüyası olan ABD Atlantik kasırga mevsiminin fazla etkili olmaması nedeniyle Asya bölgesi ön plana çıkmıştır. 2011 yılının ilk çeyreğinde Japonya ve Yeni Zelanda'da meydana gelen depremlerden sonra ikinci ve üçüncü çeyreklerin sakin geçmesi nedeniyle brokerlar yenilemelerde fiyatlar açısından herhangi bir zorluk yaşamayacağını ileri sürmüş olsalar da, son çeyrekte yaşanan Tayland seli, reasürans piyasası şartlarının ağırlaşmasına ve fiyatların önemli ölçüde artmasına neden olmuştur.

Toplam sigortalı hasarın %70'inin meydana geldiği Asya bölgesinin, 01.01.2012 reasürans yenilemelerindeki fiyat artışları, diğer bölgelere göre bir hayli yüksek olmakla bir-

likte, Ocak yenilemelerinin Asya bölgesi için en önemli yenilemeler olmadığı, 2011 travmatik tecrübesinden sonra fiyatların ödenen hasarlarla tutarlı olabilmesi için belli bir zaman gerektiği öne sürülmektedir. Kısacası, Ocak yenilemelerinde reasürörler açısından edinilmiş kazanımların üzerine konulmaya devam edi-

Eksedan Reasürans Anlaşmalarının %90'ı Doğrudan, %10'u Broker Kanalıyla Plase Edilmektedir

leceği, Japonya ve Yeni Zelanda depremlerinin sürekli artmakta olan hasar maliyetlerinin yanı sıra, ağustos ayından kasım ayına kadar devam eden Tayland seline ilişkin hasar maliyetinin netleşmesine bağlı olarak, Nisan yenilemelerinde önemli fiyat artışları geleceği açıkça ortadadır.

Asya piyasası Nisan yenilemelerinde geçen yıl da aynı olumsuzluk söz konusu olmuş, yenilemeler öncesinde, ocak ayında Avustralya'da sel, şubat ayında Yeni Zelanda'da Deprem (Christchurch) ve Nisan yenilemelerinden hemen önce Japonya'da deprem ve tsunami meydana gelmiştir.

ABD piyasasında ise 01.01.2012 yenilemelerinde reasürörlerin yaklaşımı doğal afet bölgelerinin dışında olan müşteriler için farklı olmuş, müşteri ve bölge bazında bir yaklaşım görülmüştür. Genel olarak, ABD piyasası P&C (Property &

Casualty) primlerindeki değişim - %5 ila +%5 arasında olmakla birlikte, hasar alan katastrofi programlarındaki fiyat artışı daha yüksektir.

Bunun yanı sıra, 2011 yılında RMS (Risk Management Solution) tarafından, modellemede yapılan güncelleme de

Tablo 1

Branş	Oran
Yangın	%55
Nakliyat	%10 (Tekne, Tekne İnşaat ve Emtia Sigortaları)
Genel Kaza	%10 (Ferdî Kaza ve Tüm Sorumluluk Sigortaları)
Mühendislik	%25 (İnşaat-Montaj, Makine Kırılması ve Elektronik Cihaz Sigortaları)

fiyat artışlarında önemli bir faktör olmuştur. Ancak, bazı şirketler RMS modellerini tamamen, bazı şirketler ise kısmen uygulamışlardır ve bu durum, reasürörler arasında fiyat farklılıklarına neden olmuştur.

2011 yılında meydana gelen doğal afetler, çok yüksek bir hasar maliyetine yol açmakla birlikte, reasürörlerin önemli tecrübeler edinmesine neden olmuş, RMS modellemesinde yapılan güncelleme de etkiyle fiyatlandırma ve iş kabul yaklaşımlarında önemli farklılıklar görülmeye başlamıştır. Bu gelişme önümüzdeki yenileme dönemlerinde piyasanın daha da zorlaşacağına işaret etmektedir.

Sonuç olarak, 2012 yılı Ocak yenilemeleri, bazı yorumculara göre karşılığında çok şey ödenerek elde edilen, kimileri açısından ise içi boş bir zafer olarak nitelenen fiyat artışlarının gerçekleştiği bir yenileme olmuştur. Önümüzdeki yenileme dönemlerinde zor piyasa koşullarının devam edeceği ileri sürülmektedir. Fiyat artışları sonrasında, 2012 yılı sonuçları kârlı olsa dahi,

ekonomik koşulların mevcut haliyle devam etmesi durumunda, katastrofik risklerin reasüransı için sağlanan sermayenin maliyeti çok yüksek olduğu için fiyat artışları yine de kaçınılmaz olarak devam edecektir. Ayrıca, piyasaya yeni sermayenin girmiş olması da, fiyat artışlarının süreceğine dair bir işaret olarak düşünülebilir.

2011 yılını %21,5 büyüme oranıyla kapatan Türk sigortacılık sektörü, dünyada, özellikle Avrupa Birliği bölgesinde yaşanmakta olan olumsuz ekonomik gelişmelerden etkilenmemiş ve yıl içinde sigortalı hasar anlamında önemli bir doğal afete uğramamış olması nedeniyle 01.01.2012 yenilemelerinde önemli bir sorun yaşamamış, sadece Yangın ve Mühendislik Katastrofik Hasar Fazlası Reasürans programlarının plasmalarında kısmi bir sıkıntı söz konusu olmuştur.

Piyasada faaliyette bulunan sigorta şirketlerinin buke esaslı bölüşmeli reasürans programlarında herhangi bir yapı değişikliği meydana gelmemiş ve şirketler mevcut program-

larıyla devam etmişlerdir. Bu anlaşmalara devredilecek prim miktarında geçen yıla göre %11 oranında bir artış öngörülmüş, devredilecek toplam primin branşlar itibarıyla dağılımında ise kayda değer bir değişiklik olmamıştır.

Buke esasıyla plase edilen Bölüşmeli reasürans anlaşmalarına devredilmesi öngörülen primlerin branşlar itibarıyla dağılım oranları Tablo 1'deki gibidir.

Yaklaşık %25 oranında bir kapasitenin Millî Reasürans tarafından sağlandığı Eksedan reasürans anlaşmalarında irili ufaklı 50'den fazla reasürör yer almaktadır. Bu anlaşmaların yaklaşık %90'ı doğrudan, %10'u ise brokerlar aracılığı ile plase edilmektedir.

Piyasada faaliyette bulunan sigorta şirketlerinin Eksedan anlaşmalarının reasürör paneli son 5 yıllık dönemde önemli bir değişiklik göstermiş, dünyanın önde gelen bazı reasürans şirketleri, yaklaşmakta olduğu varsayılan Türkiye depremi ve diğer bazı nedenlere dayanarak bölüşmeli anlaşmalardan süreç içerisinde çekilmişlerdir. Anlaşmalardaki

sorumluluk itibarıyla Batılı reasürans şirketlerinin yaklaşık %40 olan payına karşılık, Körfez, Asya ve Uzak Doğu reasürörlerinin katılımı yaklaşık %35 oranındadır. Üstelik, bu bölgenin reasürörlerinin bazıları, azımsanamayacak sayıda, örneğin 15 gibi sigorta şirketinin bölüştürme anlaşmalarına katılmaktadır. Elimizde önceki yıllara ilişkin bu konuda kesin bir veri olmamakla birlikte, gelişmekte olan ülkelerin

reasürörlerinin piyasamızdaki katılım payının bir artış trendinde olduğu tahmin edilmektedir.

Eksedan anlaşmalarının buke kapsamındaki tüm branşlar itibarıyla toplam kapasitesinin yaklaşık 2,5 milyar Euro olduğu göz önüne alınırsa, Asya, Körfez ve Uzak Doğu ülkelerindeki reasürörlerin, kendi bölgelerinin ekonomik kalkınmalarına paralel bir gelişme içerisinde oldukları açıkça görülebilecektir.

Daha önce de ifade edildiği gibi, piyasamızda faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin Yangın ve Mühendislik branşları itibarıyla konservasyonlarındaki kümül risklerini deprem başta olmak üzere bir doğal afet riskine karşı koruyan

Katastrofik Hasar Fazlası Reasürans programlarının plasmasında az da olsa bir sıkıntı söz konusu olmuştur. Bu durum, büyük ölçüde, özellikle Avrupa Birliği bölgesinde yaşanmakta olan ve etkisinin giderek yayılacağı tahmin edilen ekonomik krizin yaratmış olduğu tedirginlikten kaynaklanmıştır.

Piyasamızda faaliyet gösteren bazı reasürans şirketlerinin doğal afete maruz kümül riskleri, kendi gruplarının global

Katastrofi Hasar Fazlası Reasürans Anlaşmalarının Toplam Teminat Tutarı Geçen Yıla Göre %9 Oranında Artmıştır

programlarında veya yine kendi grupları tarafından bölgesel olarak tasarlanmış programlar altında korunduğu için, elimizdeki veriler piyasanın tümünü kapsamamakla birlikte, genel ve doğru bir yorum yapabilmemizi sağlayacak kadar yeterlidir.

Katastrofik Hasar Fazlası reasürans anlaşmalarının plasmadaki durumu, Eksedan anlaşmalarının plasmadaki durumundan bir hayli farklıdır ve Katastrofik Hasar Fazlası anlaşmalarda Batılı rea-

sürörlerin çok önemli bir ağırlığı bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, örneğin 5 yıl öncesinde “bölüşmeli” anlaşmalarda, önemli ağırlıkları olduğu halde 2012 yenilemeleri sonrasında ağırlığı hemen hemen hiç kalmamış olan, dünyanın önde gelen reasürörlerinin katastrofi programlarında önemli hisselemlerle bulunması, bu kategorideki reasürörlerin deprem için tahsis ettikleri kapasitelerini “hasar fazlası” tarafa kaydırma planlarının bir sonucu olmaktadır. Bu durumun diğer bir nedeni de, ülkemizdeki yabancı sermayeli sigorta şirketlerinin programlarına, ana sermayedar grupların büyük hisselerle katılmasıdır.

Elimizde 30.09.2011 tarihi itibarıyla bulunan verilere göre tüm şirketlerin 1. bölge kümül toplamında, Türk lirasının Euro karşısında değer kaybetmesi nedeniyle Euro bazında bir azalma görülmektedir.

Ancak, şirketlerin almış oldukları toplam teminatın tutarında geçen yıla göre yaklaşık %9 oranında bir artış gerçekleşmiş ve geçen yıl %5,71 olan PML oranı 2012 yılında %6,68'e yükselmiştir. PML oranı yükselmesine rağmen, piyasa tarafından alınan tüm

teminatın maliyetinde bir azalma söz konusu olmuş, geçen yılın ROL'ı %2,38 iken, 2012 yılında bu oran %2,28'e düşmüştür. (Bkz. Tablo 2)

Eksedan reasürans anlaşmalarının saklama paylarını korumak üzere alınan, "risk and event" esaslı Risk Hasar Fazlası anlaşmaların teminat

limitlerinde, bu teminatlara Millî Reasürans'ın katılımında ve dilim fiyatlarında kayda değer bir değişiklik söz konusu olmamıştır.

Tablo 2

	2011	2012
1. Bölge Kümülleri	62.823 milyon Euro	58.475 milyon Euro
Alınan Teminat	3.589 milyon Euro ⁽¹⁾	3.907 milyon Euro
PML	%5,71 ⁽²⁾	%6,68
Overall ROL	%2,38 ⁽³⁾	%2,28

(1) *Reasürör Dergisi'nin 2011 yılı Nisan ayında yayımlanan 80. Sayısındaki, "Türk Sigorta Piyasasında 2011 yılı Reasürans Yenilemeleri" başlıklı yazıda, kendi gruplarının dünya programına katılan şirketlerin verilerindeki farklılık nedeniyle 3.537 milyar Euro olarak verilmiştir.*

(2) *Reasürör Dergisi'nin 2011 yılı Nisan ayında yayımlanan 80. sayısındaki, "Türk Sigorta Piyasasında 2011 yılı Reasürans Yenilemeleri" başlıklı yazıda, kendi gruplarının dünya programına katılan şirketlerin verilerindeki farklılık nedeniyle %5,63 olarak verilmiştir.*

(3) *Reasürör Dergisi'nin 2011 yılı Nisan ayında yayımlanan 80. Sayısındaki, "Türk Sigorta Piyasasında 2011 yılı Reasürans Yenilemeleri" başlıklı yazıda, kendi gruplarının dünya programına katılan şirketlerin verilerindeki farklılık nedeniyle %2,41 olarak verilmiştir.*

Y. Kemal ÇUHACI

Global Riskler

Dünya Ekonomik Forumu tarafından yayımlanan ve siyasi, sektörel, bilimsel ve sivil toplum kuruluşları gibi çeşitli çevrelerden 469 uzmanın çalışma ve görüşlerine dayanarak hazırlanmış “Global Riskler 2012” adlı raporda, 50 global risk 5 kategori halinde incelenmektedir.

Çeşitli global riskler arasındaki ilişkiler üzerine yapılan inceleme; finansal, toplumsal ve demografik nitelikte bir çok tehlikenin, insanlığın geleceğine dair çok olumsuz ve aynı zamanda umutsuz sinyaller verdiğini ortaya koymaktadır. Bu risklerin karşılıklı olarak birbirlerini etkilemelerine bağlı olarak, çok büyük bir genç nüfusun kronik hale gelmiş yüksek orandaki işsizlikle mücadele edeceği, emeklilerin borç içinde yüzen hükümetlerin verdiği emekli maaşına bağımlı olarak yaşamını sürdürmek zorunda kalacağı günler uzak bir ihtimal değildir. Ayrıca, gelirler arasındaki farkların giderek açılması, sosyal ve siyasal istikrarı tehlikeye düşürebile-

cek, ekonomik şartların bozulması devlet ve vatandaşlar arasındaki sosyal sözleşmeleri tehlikeye atabilecektir. Tüm bu olumsuz gelişmelere karşı uygun çözümler bulunmadığı takdirde korumacılık, milliyetçilik ve çoğulcu politikaların da etkisiyle global ekonomik sistemin kötüye gidişi hızlanacaktır.

Globalleşmenin doğasında var olan karşılıklı bağımlılık ve karmaşıklık nedeniyle toplumların refahını ve güvenliğini destekleyen sistemlerin idaresi giderek zorlaşmakta, kapasiteler her geçen gün azalmaktadır. Gelişen teknolojiler, ülkelerin finansal sistemlerinin birbirlerine bağımlı olmaları, kaynakların azalması ve iklim değişikliği gibi faktörler kurumların, kuralların ve mevzuatların zayıf ve kırılabilir noktalarını ortaya koymakta, mevcut önlemler piyasa düzeninin ve kamu güvenliğinin devamını sağlayacak hayati önemdeki kaynakların idaresinde yetersiz kalmaktadır.

Zaman geçtikçe büyüyen bu tehlikelere karşı, tehlike-

den etkilenmek durumunda olan tüm grupların daha etkin ve geniş katılımı ile ve zaman geçirmeksizin uygun önlemler alınması gerekmektedir. Yapılan araştırmada meydana gelme ihtimali, meydana geldiği anda yaratabileceği olumsuz sonuçlar ve bu risklerin birbirleriyle ilişkileri gibi hususlar açısından 50 global ölçekte risk belirlenmiş, önümüzdeki 10 yıllık dönemde yine ihtimal ve sonuçları göz önüne alınarak en önemli 5 risk, ilgili kategoriler altında ve önem sırasına göre sıralanmıştır.

Meydana Gelme İhtimali İtibarıyla En Önemli 5 Risk

- Gelirler arasındaki aşırı farklılaşma, dengesizlik,
- Kronik hale gelmiş finansal istikrarsızlık,
- Sera gazı salınımındaki artış,
- Siber saldırılar,
- Su kaynaklarına bağlı kriz.

Olumsuz Sonuçları İtibarıyla En Önemli 5 Risk

- Finansal sistemdeki çöküş,

- Su kaynaklarına bağlı kriz,
- Gıda kaynaklarına bağlı kriz,
- Kronik hale gelmiş finansal istikrarsızlık,
- Enerji ve tarım ürünleri fiyatlarındaki aşırı dalgalanmalar.

Ayrıca, 50 global ölçekteki risk, daha geniş kapsamlı olarak değerlendirmeye alınmış ve ekonomik, çevresel, jeopolitik, toplumsal ve teknolojik olmak üzere 5 ana risk grubu belirlenmiş ve her bir risk grubunun kapsamına giren tanımlar yapılmıştır.

Ekonomik Risk Tanımları

- Hükümetlerin, aşırı borç yükünün tanzim edilmesi konusundaki başarısız politikalarından kaynaklanan ve süreklilik arz eden mali istikrarsızlık,
- Dönemsel olmaktan ziyade yapısal nedenlerden meydana gelen ve özellikle genç nüfus arasında yoğun işsizliğe neden olan, iş gücü piyasasındaki istikrarsızlıklar,
- Enerji ve tarım ürünlerinin fiyatlarında, özellikle kritik malların tedarikini imkânsızlaştıran, dolayısıyla jeopolitik gerilimlerin artmasına neden olan aşırı fiyat dalgalanmaları,
- Gelişmekte olan ekonomilerde beklenmedik ve ani bir şekilde meydana gelen sert düşüşler,

- Global sistem açısından önem taşıyan bir finansal kurumun veya ülke para politikasının, tüm sistemi etkileyebilecek şekilde çökmesi,
- Altyapıya yeterli yatırımın yapılmaması ve mevcut altyapıların yenilenmesi ile bakımı konusunda gereken ihtimamın gösterilmemesi,
- Bankaların ve sermaye piyasalarının yeterli likiditeyi sağlayamaması ve bu durumun tekrarlayan bir hal alması,
- Toplumdaki zengin ve fakir sınıflar arasındaki gelir dengesizliğinin giderek artması,
- Yasal düzenlemelerin; mali sektörün yapısını, sermaye akışını ve piyasa rekabetini olumsuz etkilemesi nedeniyle öngörülemeyen ve istenmeyen olumsuz sonuçlar doğurması,
- Fiyat ve ücretlere göre para değerindeki aşırı yükselmeler ve düşüşler nedeniyle yönetilemez nitelikte enflasyon veya deflasyon.

Çevresel Risk Tanımları

- Ölümcül bakterilerin bilinen antibiyotiklere karşı direnç göstermesi ve bu durumun giderek yaygınlaşması,
- Hükümetlerin bireyleri ve iş kollarını iklim değişikliğinin etkilerinden koruyabilmek adına gereken tedbirleri almakta ve uygulamakta

başarısız olmaları, dolayısıyla iklim değişikliği sürecine adaptasyonda başarısızlık,

- Hava, su ve toprağın ekosistem, sosyal istikrar, toplum sağlığı ve ekonomik gelişmeyi tehdit edebilecek kadar, telafisi imkânsız bir şekilde kirlenmesi,
- Ormanların yok edilmesi, su yollarının değiştirilmesi, yer altı madenlerinin çıkarılması ve diğer çevresel projeler gibi uygulamaların ekosistemi tahrip edici etkilerde bulunması,
- Yanlış ve hatalı şehir planlamaları, şehirlerin çevre tahribatına yol açacak şekilde merkezden kırsal alanlara doğru genişlemesi ve köylerden şehirlere göçle etkili bir şekilde mücadele edilememesi,
- Tehlikeli bölgelerde sınaî, ticari yapı ve konutların giderek artan yoğunluğu ve şehirleşme ile aşırı hava olaylarının meydana gelme sıklığındaki artışa bağlı olarak artan hasarlar,
- Hükümetlerin, iş sahiplerinin ve tüketicilerin sera gazı salınımında ve karbon parçacıklarının azaltılmasında başarısız olmaları,
- Deniz ve kara canlı türlerinin soylarının tükenmeleri nedeniyle biyoçeşitliliğin zarar görmesi veya ekosistemin çökme tehdidi altında olması,
- Mevcut tüm tedbirlerin yetersiz kaldığı, daha önce

görülmemiş büyüklükte ve frekansta meydana gelen deprem ve volkanik aktiviteler gibi jeofiziksel felaketler,

- Güneş ışınlarının etkisine maruz olan ulaşım ve haberleşme sistemlerinin jeomanyetik fırtınalardan etkileneceği.

Jeopolitik Risk Tanımları

- Ekonomik ve jeopolitik açıdan önemli olan devletlerin çökme ihtimali,
- Nükleer, kimyasal, biyolojik ve radyolojik teknolojilerin ve materyallerin kontrol edilememesi ve buna bağlı olarak tahrip gücü yüksek silahların yayılması,
- Organize olmuş, disiplinli ve çok sağlam bağları olan organize suç örgütlerinin gücü,
- Sayısı giderek artmakta olan uluslararası sorunların diplomatik yollarla çözümündeki başarısızlık ve bu sorunların silahlı çatışmalara yol açması,
- Global risklerin çözümünde işbirliği çabalarını engelleyen ulusal ve politik çıkarların uzlaştırılmasında global kurumların, anlaşmaların ve kuruluşların yetersiz ve zayıf olmaları, global sistemin yanlış idaresi,
- Uzayın silahlandırılması,
- Rüşvetin yaygınlaşması,
- İnsanlara ve varlıklara çok

büyük zarar vermek amacıyla olan kişi veya grupların terörist faaliyetleri,

- Önemli nitelikteki ürünlerin yurt dışına ihraç yasağı getirilmesinde veya ülke doğal kaynaklarının millileştirilmesinde devletlerin tek taraflı eylemleri,
- Kişilerin global sistem içerisinde yasal olmayan bir şekilde hareket edebilmesi ve yasa dışı ticaret.

Toplumsal Risk Tanımları

- İşgücünün, malların ve sermayenin ülkeler arasında giderek artmakta olan serbest dolaşımına karşı tepki, globalleşmeye olan direnç,
- Yetersiz beslenme nedeniyle doğabilecek krizler,
- Uyuşturucu kullanımının yaygınlaşmasına karşı etkisiz ve yetersiz politikalar,
- Nüfusun yaşlanmasına bağlı olarak artan maliyetler ve bir kısım sosyal sorunlara karşı alınan tedbirlerin yetersiz kalması,
- Uzun tedavi sürecini gerektiren ve sosyal güvenlik sistemini tehdit edebilecek boyutlara ulaşan bazı kronik hastalıklardaki artış,
- Toplumların kutuplaşmasına ve gerilimlerin artmasına neden olabilecek ve uzlaşmaz nitelikteki dinî fanatizmin artışı,
- Kaynakların yetersizliğinin neden olduğu göçlere bağlı sosyal, çevresel ve

toplumsal sorunların çözülmemesi,

- Kaynakların, sosyal istikrarın ve kamu güvenliğinin üzerinde baskı unsuru oluşturan nüfus artışının ortaya çıkardığı sorunlar,
- Salgın hastalık gözetim sistemlerinin yetersizliği, uluslararası işbirliğindeki başarısızlık, aşı üretim kapasitesindeki yetersizlik nedeniyle salgın hastalıklara karşı savunmasızlık,
- Su kaynaklarının yoğun olarak kullanıldığı enerji ve gıda üretim sistemleri arasındaki yoğun rekabetin yanı sıra temiz su kaynaklarının kalite ve miktarının giderek azalmasına bağlı olarak çıkabilecek krizler.

Teknolojik Risk Tanımları

- Kritik bilgi altyapısı ve ağının bulunduğu tekli sistemlerin (single point system) çökme ihtimali,
- Devlet destekli, devlet bağlantılı organizasyonların, terörist veya suç örgütlerinin yapabileceği siber saldırılar,
- Araştırma, geliştirme, buluş faaliyetleri ve yatırımları engelleyen, Telif Hakları sistemindeki başarısızlıklar,
- Çok önemli ve yaygın sonuçları olabilen ve kasıtlı olarak yapılan, dijital bilgi kirliliği,
- Suç amaçlı veya kötü niyetli olarak yapılan bilgi hırsızlığı

ve suistimallerinin artması,

- Endüstrilerin, yaygın olarak bulunmayan yer altı maden kaynaklarına olan artan bağımlılığı ve bu madenlerin arzında söz konusu olan sorunlar,
- Enkaz uyduların yaygınlaşması,
- Jeolojik mühendislik veya yenilenebilir enerji kaynaklarını geliştirme gibi, iklim değişikliğinin etkilerini azaltma çabalarının, öngörülemeyen karmaşık bir takım sorunlara yol açması,
- Genetik alanında veya sentetik biyoloji ürünleri üzerinde yapılan çalışmalardaki ilerlemelerin istenmeyen ve

öngörülemeyen sonuçları.

Dünya Ekonomik Forumu tarafından yapılan çalışmada beş ana başlık halinde düzenlenen riskler, varlık nedeni risk olan sigortacılık faaliyetleri açısından bir hayli önem taşımaktadır. Aslında bu risklerin büyük bir bölümü doğrudan sigorta teminatının konusu olmayan, sigorta teminatının kapsamındaki risklerin meydana gelmesine ortam hazırlayan faktörlerdir ve dünyanın daha riskli bir ortam haline gelmesine neden olmaktadır. Bunun yanı sıra, global sistem de tehlikelere daha açık bir hale gelmektedir. Si-

gortacılık faaliyetleri açısından ise, özellikle çevresel risk tanımlarında da görüldüğü üzere, bugün için sigorta teminatında bulunan bazı risklerin gelecekte sigorta edilebilir niteliğini dahi kaybedebileceği ihtimali söz konusudur.

Derleyen:
Y. Kemal ÇUHACI

Yabancı Basından SEÇMELER

Küresel Bir Bakış Açısıyla Sigortacılık Düzenleme ve Denetiminin Geleceği

Pek çok yorumcunun hemfikir olduğu “yürürlükteki düzenlemeler 2007’de patlak veren krizi önleme konusunda yetersiz kaldı” söylemlerinin hemen ardından, bunu bir yeniden düzenleme hareketi izlemiştir. Söz konusu kriz, ipotekli konut finansman (sub-prime mortgage) sektörü nedeniyle bir finansal kriz olarak başlamıştır. Tek ürün üzerine uzmanlaşmış kuruluşların (monoliners) durumu da 2007 sonbaharında vakit geçirmeksizin sorgulanmaya başlanmıştır.

Söz konusu olumsuz gelişmeler, bu başlangıç noktasından hareketle, tüm dünyaya yayılan ve küresel sistemi et-

kisi altına alan büyük bir finansal krize dönüşmüştür. Finansal kriz ise, şiddetli bir duraklama dönemini beraberinde getiren ekonomik bir krize dönüşmüş, ardından ekonomik kriz, toplumsal ve siyasi bir krize yol açmıştır. 2010 yılında baş gösteren ülke borçları krizi, 2007 yılı ile birlikte başlayan sıkıntıların neticelerine ilişkin açık bir örnektir. Üç aşamalı olarak gelişen söz konusu krizle, tarih boyunca yaşanan krizlerin gelişme biçimleri aynıdır. Bu açıdan bakıldığında, 2007-2010 (?) krizi tipik bir krizdir ve dünya tarihi boyunca belirli aralıklarla yaşanan diğer krizlerle oldukça benzer niteliklere sahiptir.

Azami Derecede Düzenlemeden Ziyade, En Uygun Seviyede Düzenleme

Düzenleme konusu, siyasi ve toplumsal konuların yanında, yukarıda sözü edilen üçüncü aşamanın bir parçası olarak ortaya çıkmaktadır. Düzenlemeye ilişkin temel gereksinim, hükümetlerin sigorta sözleşmelerinin sorunsuzca işlenmesini temin etmek gibi, sigortalılara karşı duydukları sorumluluktan ileri gelmektedir. Bu da, sadece sigorta şirketlerinin sattıkları sigorta sözleşmelerinin kalite, tarafsızlık ve anlaşılabilirliklerinin denetlenmesi değil, en başta şirketlerin bizzat mali yeterlilikleri-

nin denetlenmesi anlamına gelmektedir.

Denetimin en öncelikli amacı, güçlü durumdaki sigortacılara karşı, zayıf oldukları veya en uygun sigorta ürününe ve mali açıdan en yeterli sigorta şirketine ilişkin rasyonel ve doğru bilgiye dayalı bir seçim yapamayacak durumda oldukları farz edilen tüketicilerin korunmasıdır. Bununla birlikte, sigortacıların poliçe sahiplerinden hasarı ödemedi para (prim) almakta oluşları nedeniyle de, tüketiciler iki ayrı riske daha maruz kalmaktadırlar:

- Doğru şekilde yatırıma yönlendirilmemesi veya yanlış hesaplama nedeniyle primlerin yetersiz kalması halinde, fonlarının yanlış yönetilme riski,
- Paralarını alıp ortadan kaybolabilecek veya daha da kötüsü “saadet zinciri” (ponzi schemes) adı verilen yapılanmalar oluşturabilecek sigortacılar tarafından suistimal edilme riski.

Sigortacıların mali yeterliklerinin denetimi, piyasanın kendine has kusurları ile karşı karşıya gelindiğinde, kamu otoritesi tarafından yürütülen denetim sistemlerini ikame eden ikinci en iyi çözüm ola-

rak karşımıza çıkmaktadır. Mali yeterlilik denetiminin ikinci en iyi çözüm olmasının nedeni ekonomik verimlilik pahasına tatbik edilmesidir. Bu yönüyle, sigorta piyasasını yeterli derecede verimli, rekabete ve yeni üyelere açık kılarken, yukarıda ifade edilen yanlış yönetim ve suistimal risklerini de azaltmaktadır.

Bu gerçeği akılda tutmak, kaynakların en verimli şekilde değerlendirilmesi bakımından piyasanın rolünü kısıtlamak ve piyasa güçlerine karşı savaşı-

Azami Derecede Denetim Konusunda Her Zaman İhtiyatlı Olunmalıdır, Çünkü Son Derece Sıkı ve Ağır Olması Nedeniyle, Günün Sonunda Sigortalıların Menfaatleri Uğruna, Sigorta Şirketlerinin Verimliliği ve Aralarındaki Rekabet Ciddi Oranda Azalabilir

mak şeklinde değil de, aksine piyasayı teşvik etmek ve piyasa güçlerini dengelemeye yardımcı olmak yönünde uygulanması gereken sigorta denetiminin nihai amaçlarını doğru şekilde anlamamıza yardımcı olmaktadır. Azami derecede denetim konusunda her zaman ihtiyatlı olunmalıdır, çünkü son derece sıkı ve ağır olması nedeniyle, günün sonunda sigortalıların menfaatleri uğruna, sigorta şirketlerinin verimliliği ve aralarındaki rekabet ciddi oranda azalabilir.

Dolayısıyla, iyi denetim, sadece “her ne pahasına olursa olsun güvenlik” meselesi değil, bir denge meselesidir. Her hükümet müdahalesinin gerçek amacı olması gereken, “en uygun seviyede denetim”, iki gücün ekonomik anlamda buluşma noktası olarak karşımıza çıkmaktadır. Birinci güç, piyasaya manevra yapabileceği azami alanı sağlamakta, ikincisi ise, suistimal fırsatlarını mümkün olduğunca kısıtlı hale getirmektedir. Bir tarafta minimum fiyat konusu, diğer tarafta maksimum düzeyde güvenlik konusu gibi elbette ki birbiri ile yarışan talepler de olacaktır, ancak hükümetlerin rolü, en zor durumlarda dahi dengenin sağlanabileceği en

uygun noktayı bulabilmektir. Bu en uygun noktanın tercih edilmesi ile, hükümetler, halkın riskten kaçınma seviyesinin önemli bir rol oynadığı müşterek menfaat fonksiyonunu temsil etmiş olurlar.

Benzersiz Bir Kriz, Benzersiz Bir Tepki Gerektirir

En son yaşanan kriz, onu tam anlamıyla benzersiz kılan bir özelliğe sahiptir: Küresel boyuttaki ilk krizdir. Baş-

langıçta, gelişmekte olan ekonomilerin kaderleri, gelişmiş ekonomilerinki ile bağlantısızmış gibi görünmüştür. Fakat, kısa zamanda bunun tatlı bir yanılısına olduğu anlaşılmıştır: Dünya ekonomileri aslında birbirleri ile yakından ilişkilidir ve şok dalgaları tüm dünyada hissedilmiştir. Bu benzersiz krizin, yine benzersiz ve küresel anlamda koordineli bir tepki doğurması gerekmiştir.

Ne var ki, hiç de koordineli bir tepki oluşmamıştır, hükümetler son derece koruyucu bir yaklaşımla, yine temelde kendi ulusal çıkarlarına odaklanmışlardır. Bu durum, bireysel çabadan ziyade işbirliğinin daha olumlu sonuçlar getireceği, tipik bir “mahkûm ikilemi” durumudur. Ancak belirsizlikler, krizin aktörlerini, ulusal ve hatta koruyucu önlemleri, küresel bir çözüme tercih etmeye itmiştir. Bankacılık sektöründe, 2007'den beri yürürlüğe konan çeşitli kurtarma planlarından da anlaşılabilir gibi, her hükümet yalnızca kendi kredi kurumlarını kurtarmaya yönelik müdahalelerde bulunmuştur.

Her Farklı Sektörün Kendi Özelliklerini Dikkate Alan Bir Düzenleme Sistemi

Küresel koordinasyon eksikliği, etkili düzenlemeye gi-

den yoldaki tek engel değildir. Ufukta beliren diğer önemli bir risk, tek bir çözümün tüm sektörlerle uyabileceği yanılgısıdır. Hükümetler, kendi içinde birbirinden çok farklı alt bölümleri olduğunu görmezden gelerek, finansal hizmetler sektöründe toplu bir reform yapma konusuna odaklanmışlardır. İş düzenleme konusuna geldiğinde, tek tip çözüm yolunun her alana uyabileceği anlayışıyla hareket edilmemelidir.

Bankacılık ve sigortacılık

Bankacılık ve Sigortacılık Sektörlerinin Birbiriyle Karıştırılması, Bir Hayli Tahrip Edici Çözümlere Gidilmesine Yol Açmıştır

sektörlerinin birbiriyle karıştırılması, bir hayli tahrip edici çözümlere gidilmesine yol açmıştır. Örneğin, krizin yayılmasında büyük rol oynayan unsur, likidite krizi olmuştur. Likidite eksikliği –finansal kurumlar arasında inanılmaz nitelikteki güven krizine bağlı olarak– finansal krizi olası bir sistemik krize dönüştürmüştür. Finansal sistem, güven kaybı nedeniyle gerçek bir çöküşün eşiğine gelmiş ve bankalar birbirlerine borç vermeyi durdurmuştur. Bu likidite kapanı,

ancak merkez bankalarının geniş çaplı müdahalesi ile engellenebilmiştir.

Sigorta sektörünün likiditeye bu denli yoğun bir bağımlılığının olmadığı iyi bilinmektedir. Aslında, sigorta sektörü ekonomik sistem içerisindeki diğer unsurlara net bir likidite ve kaynak sağlayıcısıdır. Bu nedenledir ki, sigorta sektörü sistemik risk yaratmaya eğilimli değildir. Bunun yanı sıra, sigorta sözleşmelerinin diğer pek çok bankacılık ve mevduat sözleşmelerinin aksine kolayca

sonlandırılması mümkün olmamaktadır. İflas durumu bir gün içerisinde gerçekleşebilir. Bir sigorta şirketi nakit sıkıntısına düşüyor ise, bu bağımsız likidite sorunlarından değil, ancak çok

uzun zamandan beri mali açıdan yetersiz olmasından kaynaklanacaktır. Esasında, sigorta ve reasürans sektörleri, şok emici nitelikleri ve esneklik becerileri sayesinde, dünya ekonomisine istikrar getirmektedirler. Bu durum ne yazık ki, hükümetlerin ve düzenleyici otoritenin gözünden kaçmaktadır. Verimli bir düzenleme süreci, bu detayı akılda tutmalı ve onun üzerine kurulmalıdır. Eğer düzenlemenin asıl hedefi istikrar sağlamak ise, politika üretkenler dalgalan-

maların azaltılmasının anahtar yolu olarak sigorta mekanizmasını teşvik etmek için elle-rinden geleni yapmalıdırlar.

Yetersiz Düzenleme Yeni Bir Krize Yol Açabilir

Yetersiz ve uygun olmayan bir düzenleme sisteminin getirebileceği tehlikeler yeni bir krizin öngörülememesinden daha kötü sonuçlar doğurabilecektir. Burada-ki anahtar nokta şudur: Yetersiz düzenleme, sektörler için arbitraj fırsatlarına dönüşecek yasal boşluklar yaratmaktadır. Bu nedenle, düzenlemeler, geçmiş krizlere yönelik olmaktan ziyade, geleceğe dönük olmalıdır.

Sürekli yandaki aynaya bakarak araç kullanmak tehlikeli bir iştir. Rob Curtis, “Tedbirli Bir Düzenlemenin Odak Noktası Olarak Mali Yeterlilik: Denetim Hakkında Dersler ve Zorluklar” adlı çalışmasında, alet çantasında yeni aletlere yer verilmesi, mali yeterlilik gibi sadece nicel yaklaşımlara odaklanılmaması gerektiğine dikkati çekmektedir.

Düzenlemenin yeni çerçevesi oldukça ileriye dönük olmalı ve gelecek trendleri önceden görebilmeye odaklanmalıdır. Bu açıdan bakıldığında, yeni düzenlemeler, sigorta

ve reasürans şirketi seviyesinde aktif risk yönetiminin gelişimini teşvik edici olmalıdır. Bir riskin ortaya çıktığı ve geliştiği zamanlarda, düzenleyici otoriteler sigorta şirketlerinin dikkatlerini riske çekmek ve aksi gelişmeleri dikkate almalarını sağlamak üzere uygun mesajı göndermelidir.

Küresel çapta bazı düzenlemeler, her bir sigorta şirketinin gelişimine ilişkin ileriye

Sigorta Sektörü Likiditeye Yoğun Bağımlı Değil, Aksine Ekonomik Sistem İçerisindeki Diğer Unsurlara Kaynak Sağlaması Nedeniyle Sistemik Risk Yaratmaya Eğilimli Değildir

dönük bir bakış açısına dayanmaktadır. Bu gerçekten de en uygun durumdur. Düzenlemeler, her bir şirketin iş planına ve risk profiline mümkün olduğunca yakın ve uyumlu olmalı ve şirketin iş planı ile sermaye yönetiminin tutarlı olup olmadığını değerlendirmeye çalışmalıdır. Ayrıca, kendi risk iştahını ve buna bağlı olarak beklenen hasar ve kayıp olasılığını tanımlamak, sigorta ve reasürans şirketlerinin sorumluluğudur. Risk iştahı tanımlandığında, düzenleme süreci buna uygun sermayenin muhafaza edilip edilmediğini değerlendirmelidir. Bu açıdan

bakıldığında, şirket içi modellerin önemi ortaya çıkmaktadır. Şirketin risk iştahı ve profili ile sermaye seviyesinin uyumlu olup olmadığına kontrolüne olanak tanıyan araç, esasında şirketin iç modelidir. Gelecek düzenlemelerin, şirketlerin kendi risk ve varlık portföylerini temel alan şirket içi modelleri kullanması pek olasıdır. Bu açıdan, Solvency II yaklaşımı uygun ve umut vaat edicidir.

İntikam Arzusundan Sıyrılmak

Küresel bir krizin ardından şirketler, düzenleyici otoriteler, hükümetler ve kamuoyu gibi ekonomik

sistem içerisindeki unsurların tamamının damağında acı bir tat kaldığı aşıkârdır. Hepsi istisnasız bu krizin daha en başta önlenebileceği ve “diğerlerinin” bu krizin yaratılmasında önemli rolü olduğu kanaatini taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında, bankacılar genellikle bu parmakla gösterme eyleminin kurbanı olmuşlardır. Bu tarz bir tepki anlaşılır olmasına karşın, durumu bir o kadar da basite indirgeyen bir yaklaşımdır. Bankacılara odaklanması, kamu otoritesinin ve hükümetlerin rolünü sorgulamamıza engel olmaktadır.

Daha da temele inilirse, elbette dalgalanmaların etkisinden tamamen uzak, tamamıyla istikrarlı bir dünyayı amaçlamak da gerçekçi olmayacaktır. Modern toplumlar, rahatlık ve kesinliğe dayalı cahilce bir küçük burjuva hayali ile yaşamaktadırlar. Piyasa döngüsü kavramının, ekonomi ve finans piyasalarının tabiatında olduğu da unutulmamalıdır. Bu yönüyle, piyasa döngülerini ortadan kaldırmak çok zor, hatta neredeyse tam bir hayaldir.

Düzenlemelerin geleceği, döngüsel dalgalanmaların etkisini azaltarak, ekonomik faaliyetlere en uygun çerçeveyi sağlamakta yatmaktadır. Sigortalılar elbette ki, şirketlerin yanlış yönetiminden ve

yöneticilerin mantık dışı ve çılgın tavırlarından korunmalıdır.

Ne var ki, en nihayetinde, bir şirketi diğerine tercih etme sorumluluğu sigortalılardadır. Pek çok durumda, sigorta şirketinin mali güçlüğü düşmesi run-off'a veya portföy transferine yol açacaktır. Diğer yandan, giderek artan sayıda ülke, sigorta şirketlerinin iflas etmeleri durumunda devreye girecek garanti fonu adı verilen sistemler kurmaktadır. Çok sıkı kurallardan oluşan bir düzenleme sistemi yeni arbitraj fırsatları doğuracak ve nihayetinde yeni krizlere yol açacaktır. Hangi düzenleme olursa olsun, rekabeti tamamen ortadan kaldırmayı değil, yumuşatmayı amaç edinmelidir, aksi

takdirde yenilik ruhu kaybolacak ve her şey eşit hale geleceğinden, fiyatlar yükselecektir. Düzenlemeler, finansal dengesizliklerin kaynağı olan ve ekonomik sistem içerisindeki unsurların kendi aralarındaki risk transferini yanlış yönde teşvik eden "bir azami ihtiyatlılık meselesi" değil; doğru dengeyi ve doğru yönde teşviki hayata geçirebilme meselesidir.

**The Geneva Association
Risk&Insurance Economics
January 2012**

Çeviren: Burcu AYTEN

Deprem Risk Modelleri Henüz İkincil Hasar Faktörlerini Öngörememektedir

Tsunami kaynaklı hasarlar, artçı depremler, sıvılaşma ve iş durması, geçen seneki 50 milyar dolarlık rekor deprem faturasında büyük payları olmasına rağmen, mevcut risk modellerinde kör nokta oluşturmaktadırlar.

Swiss Re tarafından yayımlanan bir rapora göre, ikincil hasar faktörleri geçmişten beri yapılan modellemelerde gerektiği gibi değerlendirilmemektedir. Bu faktörlerin hasar taleplerinin değerlendirilmesini oldukça zorlaştırdığı Şili, Yeni Zelanda ve Japonya'da yakın zamanda yaşanan sismik aktiviteler de göz önünde bulundurulursa, deprem risklerine teminat verilirken bu faktörlerin çok daha kapsamlı şekilde ele alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

2011 Yılı Mart ayında yaşanan Tohoku depreminden sonra yapılan ön tahminlere göre gerçekleşen tsunami hasarı, toplam 35 milyar ABD Dolarlık hasarın yaklaşık %30'unu oluşturmaktadır. Ancak Swiss Re raporu, yüksekliği sahil şeridinde 10 metre ve Iwate vilayetinin etkilenen

yamaçlarında 40 metreye kadar ulaşan tsunami dalgalarının, mevcut risk modellerinin tahmininin çok ötesinde olduğunu belirtmiştir. Tohoku kıyı şeridinde tsunamiden korunma yöntemi olarak kullanılan sahil duvarları ve nehir kanalları genellikle boyu 3-4 metreye ulaşan dalgalar için tasarlanmıştır. Buna ek olarak tsunami dalgaları karada tahmin edilenden çok daha içerilere kadar ilerlemiştir. Geleneksel olarak Deprem Sigortası kapsamında karşılanan Japonya tsunami hasarları, Tohoku hasarının sektöre olan maliyetini ciddi anlamda yükseltmiştir.

Raporda, Japonya kıyı şeridinin tsunamilerden sıkça etkilendiği göz önünde bulundurulursa, sigorta portföyü içerisinde tsunami riskinin deprem riski gibi titizlikle ele alınması gerektiği ifade edilmiştir. Raporda ayrıca, tsunami modellerinin bir süredir mevcut olmakla birlikte Japonya ile ilgili olarak sigorta sektöründe kullanılmadığı, tsunami risk değerlendirmelerinin, iş kabulü yapan şirketlerin Şili, Peru, Meksika ve Endonezya gibi

riske maruz diğer pazarlar için de kullandıkları araçların standart bir parçası olması gerektiği, dolayısıyla deprem teminatı veren şirketlerin, mevcut modellerin tsunami riski ile ilgili olası eksikliklerinin bilincinde olmaları gerektiği öne sürülmüştür.

Özellikle, Japonya ve Christchurch hasarlarını takip eden artçı şokların da risk farkındalığını arttırması gerektiği, örneğin Japonya'da 11 Mart 2011 depreminden sonraki 10 haftada yaşanan 5 büyüklüğündeki artçı deprem sayısının, önceki 10 yılda yaşanan deprem sayısı kadar olduğu, Kuzey Honshu'da deprem hareketlerinin halen 11 Mart öncesine oranla son derece yüksek seyrettiği belirtilmiştir. Ayrıca, deprem riski değerlendirilirken, mevcut deprem modellerinin uzun vadedeki ortalama deprem riskine dayandığı hususunun unutulmaması gerektiği ifade edilmiştir. Bunun bir sonucu da büyük bir deprem sonrasında o bölgedeki sismik hareketlerin uzun vadedeki ortalamaların üstüne çıkmış olmasıdır. Bu nedenle,

Deprem Modellemesinde “Kör Noktalar”

Deprem modelleri, deprem riskini değerlendirmede hayati rol oynayan araçlardır. Fakat yakın zamanda gerçekleşen olaylarda da görüldüğü gibi, bu tip modellerin sonuçlarına dayanarak karar verirken deprem riski modellerinin bazı kör noktaları olduğu unutulmamalıdır.

Sonuç olarak, iş kabulü yapanların sadece model sonuçlarını dikkate almaları durumunda, deprem riskleri, olduğundan düşük değerlendirilmiş olacaktır. Dolayısıyla, doğru iş kabulü ve risk yönetimi yapabilmek açısından, doğru kararlar vermek ve modellerin eksikliklerinin farkında olmak şarttır.

Modellerde Gözden Kaçırılabilir İkincil Deprem Hasarları

Hasar	Evet/Hayır	Modeller
Deprem Sonrası Yangın	Evet	Çoğu modelde mevcut.
Tsunami	Hayır	Yok gibi. Birkaç model/piyasada, sahil bölgelerinde fiyatlara az bir yükleme yapmaktadır.
Büyük Deprem Sonrası Sismik Hareket Artışı	Hayır	Modellenmemektedir.
Sıvılaşma	Kısmen	Bazı modeller/piyasada değerlendirmeye alınmaktadır. Fakat tüm modeller Christchurch'teki sıvılaşma etkisini ciddi anlamda düşük öngörmüştü.
İş Durması	Evet	Çoğu modelde mevcut. Fakat iş durmasına karşı hassas sektörler üzerindeki etki, genellikle gereğinin altında değerlendiriliyor.
Şarta Bağlı İş Durması	Hayır	Modellenmiyor. Maruz kalınacak risk tam olarak anlaşılıyor.

esas deprem ile ilgili genellikle düşük tahminlerde bulunulduğunda, çok sayıda artçı sarsıntı nedeniyle deprem modelleri alışkın olmadıkları bir durumla karşı karşıya kalmaktadır.

Christchurch'te yaşanan olayların da gösterdiği gibi,

artçı sarsıntılar önemli bir risk oluşturmaktadır. 22 Şubat 2011'de yaşanan deprem, 4 Eylül 2010'da yaşanan depremin artçısıdır. Büyüklüğü nispeten düşük olmakla birlikte, Christchurch'te daha yıkıcı etkileri olmuş ve önceki dep-

reme göre daha fazla hasara yol açmıştır.

Swiss Re, artçı sarsıntıların iş kabulü sırasında göz ardı edilmesi halinde verilen teminatın olması gerekenden çok daha düşük olabileceğini ifade etmektedir. Bu durum özel-

likle, poliçe sahibine sadece poliçenin iki veya daha fazla hasardan etkilenmesi şartıyla ödeme yapan Second Event teminatlarının değerlendirilmesinde geçerlidir. Aynı durum poliçe dönemi içerisinde meydana gelen tüm olay hasarlarının belli bir saklama payı miktarını aşması durumunda devreye giren Hasar Oranı Fazlası teminatları için de geçerlidir.

Yeni Zelanda'da Şubat ve Eylül aylarında yaşanan depremler sonucu yaygın sivilaşmalar meydana gelmiş, birçok yerleşim bölgesinde mülk sahipleri sadece evlerini onarmak değil, toprağı da ıslah etmek zorunda kalmıştır. Toprağın sıkışması sonucu yeraltı suyu yüzeye çıktığından sivilaşma çoğu zaman mülklerde su basması ile sonuçlanmaktadır. Özellikle büyük binaların

karşılaştığı diğer bir sonuç ise "farklı oturma"dır. "Farklı oturma", deprem sırasında binanın bazı kısımlarının diğerlerine göre daha dibe çökmesi ile oluşmakta ve çoğu zaman tam hasar ile sonuçlanmaktadır. Swiss Re, sivilaşmalardan kaynaklanan maliyetlerin oldukça yüksek olduğunu ve mevcut deprem modellerinin tahminlerini aştığını ifade etmiş, bu riske maruz kalma olasılığının yüksek olduğu bölgelerin belirlenmesine artık daha fazla önem verileceğini de eklemiştir.

Şili depreminin ardından İş Durması teminatı nedeniyle sınaî tesislerin maruz kaldığı yaklaşık 8 milyar Amerikan Doları tutarındaki sigortalı hasar, sigorta sektörünün bu türden riskleri değerlendirme şekillerinin gözden geçirilmesini sağlamıştır. Şili'de sınaî tesis-

lere yapılan hasar ödemelerinin yaklaşık yarısı İş Durması teminatı nedeniyle olmuş, kâğıt hamuru ve kâğıt gibi belli endüstri kesimlerinde ise bu teminat nedeniyle yapılan tazminat taleplerinin miktarı hasarların üçte ikisine kadar çıkmıştır.

Mevcut deprem riski modellerinde iş durması riskleri ile ilgili modüller bulunmaktadır. Ancak Swiss Re, uzun süreli üretim kesintisine uğrama olasılığı yüksek endüstrilerde, iş durmasının etkileri ile ilgili olarak genellikle düşük tahminlerde bulunulduğunu ifade etmiştir.

www.insuranceday.com
Ocak 2012

Çeviren: Ekin ZARAKOL

Geneva Association: Mali İstikrar, Sigorta Şirketlerinin Sorunlarının Başında Gelmektedir

Sigortacılık faaliyetleri üzerine bir düşünce kuruluşu olan Geneva Association, 2012 yılında endüstriyi bekleyen sorunların ana nedenini inceleyen bir çalışma yayınlamıştır. İçinde bulunduğumuz küresel mali istikrarsızlık, bu sorunların başında gelmektedir. Hükümetlerin doğal afet risk yönetimi ve yaşlanmakta olan toplumların demografik yapıları gibi sorunlar, küresel mali istikrarsızlık sorununu yakından takip etmektedir.

Mali krizle ilgili olarak, Geneva Association Genel Sekreteri Patrick M. Liedtke, “2011 yılında küresel mali istikrar dışındaki hiçbir konu devletleri bu kadar uzun süre kaygılandırmamıştı. Riski olmayan ülke borçlarının tanzim edilmesi, yeni mevzuatın oluşturulması gibi, küresel mali sistemin güçlendirilmesine yönelik henüz çözülememiş birçok konunun yanı sıra, küresel mali kriz 2012 yılında da sigorta şirketlerinin sorunlarının başında yer alacaktır.” şeklindeki görüşünü ifade etmiştir.

Sermaye piyasalarının ve finansal sistemin hem işleyiş şekli, hem de gelişim hızı ve parametreleri üzerinde, mali düzenlemelerin büyük etkisi bulunduğu görüşünde bulunan Liedtke, sözlerine “Sigortacılık gibi kendine özgü dinamikleri olan sektörlerde, piyasa düzenleyicilerinin sağlam ve etkili reformlar yapabilmesi, ancak sorunların esaslı bir şekilde anlaşılmasına bağlıdır. Sigorta, gösterdiği benzerliklere rağmen, diğer iş dallarıyla kolayca karşılaştırılamayan, komplike bir iş dalıdır.” diyerek devam etmiştir.

“Sektörden birçok insanın da farkında olduğu üzere, sigorta sisteminin nasıl işlediği, sektör dışındaki insanlar tarafından her zaman iyi anlaşılamamaktadır. Bu durum, sigortacılık faaliyetlerinin yanlış anlaşılması riskini doğururken, piyasayı düzenlemeye yönelik bir hamlenin potansiyel olarak istenmeyen sonuçlar doğurması ihtimalini de arttırmaktadır.”

Genel Sekreter Patrick Liedtke, “Gelecek aylar, sigortacılık mevzuatına ilişkin çok

önemli kararlara tanık olacaktır. İlk defa küresel ölçekte G-20 ülkeleri tarafından yönlendirilecek olan değişiklikler, sigortacılık sektörü açısından son derece önemlidir. Bu bakımdan, alınan her kararın sigortacılık sektörünün işlevine uygun olmasının yanı sıra, modern ekonomilerin dayandığı sağlam ve güvenilir risk yönetimi ve risk transferi çözümlerini de kolaylaştırması hayati değer taşımaktadır.” diyerek konunun önemini vurgulamıştır.

“2011 yılında gerçekleşmiş olan doğal afet hasarları, 380 milyar Dolarlık tahmini hasar miktarıyla, bu yılı doğal afet sigortaları açısından en maliyetli yıl kılmaktadır.” Güncel tahmini hasar miktarından bazı sapmalar olsa da, 2011 yılı, 220 milyar Dolar ile bugüne kadar en fazla hasarın meydana geldiği 2005 yılından 2/3 oranında daha maliyetli bir yıl olacak gibi gözükmektedir. Fakat buradaki sorun sadece hasar veya hasar ödemesi değil, insanlık dramı ve kaybıdır.”

Liedtke'ye göre, doğal afetlerin korkunç etkileri, gerçekleştikleri ülkelerde yardımların bir araya toplanmasını ve insanların dünya genelinde birleşmesini sağlamakla birlikte, mevcut zafiyetler ve maruz kalınan tehlikelerle nasıl başa çıkılacağı konusunda çok az ilerleme sağlanabilmiştir.

“Az sayıda hükümet -eğer varsa- ulusal risk yönetimlerini derinlemesine gözden geçirmiştir. 2012 yılında hükümetler, kendi ülkelerinin ve vatandaşlarının maruz kalabilecekleri riskleri anlamak ve bunların nasıl yönetileceğine dair çözümler yaratmak konusunda gelişme kaydetmek zorundadırlar.”

Liedtke, hükümetlerin kapsamlı risk yönetimi süreçlerini yapılandırmak için sigorta sektörünün belirlediği yöntemler ve tedbirlerin uygulanması gerektiğini öne sürmektedir. “Kullanılacak teknikler ve araçlar hâlihazırda ulaşılabilir durumda bulunmaktadır. Fakat çelişkili bir şekilde, hükümetler, nükleer, kimyasal veya taşımacılık gibi özellikle yüksek riskli sektörlerden etkili risk yönetimi sistemlerini uygulamalarını beklerken, kendileri ulusal düzeyde tedbirler almayı ihmal etmektedirler.”

İklim değişikliği gerçeği, birçok doğal afetin nedeni olmasına rağmen, bu konunun, gündemdeki öncelikli yerini kaybettiğini belirten Liedtke,

son iki sene içinde, küresel müzakerelerde iklim değişikliği hakkında elle tutulur bir sonuç üretilmemiş olduğunun altını çizmiştir.

Genel Sekreter Liedtke, Geneva Association'ın, iklim değişikliği ile ilgili yapılan belirli bir çalışmanın veya kesin bir görüşün arkasında durmaktan kaçındığını, belirsiz ihtimallerle uzun vadede gerçekleşebilecek olmasına rağmen, birçok uzmanın olası gördüğü beklenmedik olaylara karşı hazır olunması gerektiğine olan inancını ifade etmiştir.

Sanayileşmiş ülkelerde nüfusun yaşlanması, hem hükümetlerin hem de sigortacılık sektörünün karşı karşıya kaldığı üçüncü bir sorundur. Uzun yaşamak insanlar için iyi bir durum olsa da, uzun yaşayan insanların bulunduğu ülkelerde, hükümetler için bir iklim oluşmakta, finansal krizle beraber, durum daha da kötüleşmektedir.

Emeklilerin kamu borçlarının mevcut durumu ve bunların finansmanı nedeniyle önceki dönemlere göre daha büyük bir belirsizlikle karşı karşıya bulunduğunu söyleyen Liedtke, aşırı borcu olan devletlerin sosyal güvence sağlayabileceklerine olan şüphelerin arttığını, özel sektör yatırım araçlarından elde edilen kazançların değişken olmasının emeklilik fonlarına ve planlarına olan güveni azalttığını öne sürmüş, insanların, çalışma yıllarının ardından kendilerine

makul bir yaşam standardı yakalamaya yetecek kadar bir sabit gelir aramakta olduğunu belirtmiştir.

Sonuç olarak Liedtke, toplumun ve politikacıların, cesaretli davranmalarını ve uzun süredir devam etmekte olan sorunlarla yüzleşmelerini tavsiye etmektedir. Liedtke sözlerini “Sigorta sektörünün rolü ve uzun vadede istikrar sağlama kabiliyeti göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu problemin büyük bir kısmının çözümüne dair büyük potansiyel taşımaktadır. Bu durum, tüm taraflar için bir fırsat niteliğindedir. 2012’de sigorta şirketleri bu konunun üzerine eğilmelidir ve hükümetlerin güvenilir ve sürdürülebilir bir yol çizmesinde, kılavuzluk eden taraf olmalıdır.” diyerek tamamlamaktadır.

Insurance Journal
Ocak 2012
Çeviren: İpek SONIŞIK

İş Durması Sigortaları'nda Yenilik Hayati Önem Taşımaktadır

Grahame Chilton, Londra Sigorta Enstitüsü'nde (IIL: Insurance Institute of London) yaptığı konuşmada, Modellenmiş İş Durması teminatının geliştirilmesinin bir sektör önceliği haline getirilmesi için çağrıda bulunmuş ve 2011 yılında iş durmasının dünya çapındaki maliyeti ile sigortalı hasarlar arasındaki büyük farklılığın bu ürüne olan ihtiyacı arttırdığına dikkat çekmiştir.

Lloyd's'un eski kütüphanesinde gerçekleştirilen 2012 yılı ilk IIL konferansında büyük ilgi toplayan deneyimli reasürans brokerinin 2011 yılında yaşanan doğal afetler ile ilgili yaptığı değerlendirme, senenin iki büyük afeti nedeniyle dünya ticaretinde meydana gelen duraklamaya bağlı zararlar ile sigortalı hasarlar arasındaki dengesizliği gözler önüne sermiştir. Geçtiğimiz Mart ayında yaşanan ve Chilton'un 30 yıllık reasürans kariyerinde gördüğü en büyük yıkım görüntüleri olarak nitelediği Japonya depremi ve tsunamisi ile Tayland'daki seller, tedarik zincirleri üzerindeki etkileri

nedeniyle, dünya genelinde iş durmalarına neden olmuştur.

Chilton son afet olayları nedeniyle ön plana çıkan İş Durması sigortasıyla ilgili olarak görüşlerini şu şekilde özetlemiştir:

“Japonya’da Şarta Bağlı İş Durması (CBI: Contingent Business Interruption) ile ilgili olarak gerçekleşen sigortalı hasar 1 milyar ila 2 milyar ABD Doları arasındadır. Ancak dünya çapında yaşanan iş durmasının toplam maliyeti şu anda 15 milyar ABD Dolarıdır ve bu tutar daha da artacaktır. Tayland’da meydana gelen seller sonrasında da, Şarta Bağlı İş Durması teminatı 1 milyar ila 2 milyar ABD Doları arasında iken, bu olaydan kaynaklanan üretim kaybı maliyeti 24 milyar ABD Doları civarındadır. Sektör olarak iş durması alanında yeterince gelişmiş değiliz. İş Durması teminatını daha iyi anlamak, daha sağlıklı veri sahibi olmak ve doğru bir iş durması modellemesi yapmak, gelişme yolunda odaklanılması gereken önemli bir alandır. Sektörün, İş Durması teminatını daha iyi

kavraması ve 2016 yılına kadar satın alma gücünün gelişmiş G7 ülkelerinden gelişmekte olan E7 ülkelerine (Çin, Hindistan, Brezilya, Rusya, Meksika, Endonezya ve Türkiye) geçmesine neden olacak küresel ekonomik kaymaların da farkına varması gerekmektedir. Sektörün, dünyanın gelişmekte olan bölgelerine daha fazla teminat sağlayabilecek pozisyona gelecek şekilde kendini geliştirmesi, bu bölgelerde büyüebilmesi için ise daha kaliteli veriler toplaması gerekmektedir”.

www.insuranceday.com
Ocak 2012

Çeviren: Ekin ZARAKOL

2011 Yılında Meydana Gelen Doğal Afetlerin Ekonomiler Üzerindeki Etkileri

BM'den yapılan açıklamada, 2011 yılında meydana gelen ve Japonya depreminin başını çektiği doğal afetlerin faturasının rekor düzeye ulaşarak 380 milyar Doları aştığı belirtilmiştir.

Açıklamada ülkelerin, doğal afetlerin neden olduğu can kayıplarını kontrol altına alma konusunda başarı yakalamalarına rağmen, bu afetler sonucu meydana gelen ekonomik kayıpların, hiç olmadığı kadar artış gösterdiği, 2011 yılı için öngörülen asgari kayıp miktarı 380 milyar Doların, ABD'de daha önce Katrina Kasırgası'nın meydana geldiği 2005 yılındaki kayıp miktarından yaklaşık olarak 2/3 daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Japonya ve Yeni Zelanda'da meydana gelen deprem felaketlerine, Tayland ve diğer ülkelerde yaşanan sel felaketlerinin eklenmesi, oluşan ekonomik kayıp miktarını astronomik seviyeye taşımıştır. Japonya depreminin yıl dönümünde düzenlenen basın toplantısında, depremlerin en

ölümcül ve yüksek ekonomik kayıplara neden olan doğal afetler olduğu açıklanmıştır.

BM Doğal Afet Riskleri Yönetim Merkezi'ne (UN Disaster Risk Reduction Agency) göre, Fukushima'da meydana gelen deprem, tsunami ve nükleer santraldeki patlamanın neden olduğu ekonomik zararın 210 milyar Doların üzerinde olduğu, Tayland'da oluşan sellerin yarattığı ekonomik kaybın ise 40 milyar Dolara aştığı belirtilmiş, yine aynı şekilde, Yeni Zelanda Merkez Bankası'nca, geçtiğimiz yıl ülkede meydana gelen ölümcül depremin ardından, sadece yeniden inşa maliyetinin 25 milyar Dolar seviyesine ulaşacağı öngörülmüştür. Kısacası, doğal felaketlerde her geçen gün yükselen bir trend ve beraberinde artan ekonomik kayıplar, içinde bulunduğumuz sürecin ana mesajıdır.

Dünyada doğal afetlerin neden olduğu can kayıplarının, ülkelerin erken uyarı sistemleri ve ön hazırlık konularındaki başarılı çalışmaları sayesinde

oransal olarak azaldığı, buna karşın, doğal afetlerin yol açtığı ekonomik kayıpların birçok ülke için tehdit oluşturduğu, örneğin 1999-2011 yılları arasında Afrika, Asya ve Latin Amerika'daki 19 ülkede meydana gelen doğal afetler sonucu, 45.000 mil (yaklaşık 73.000 km) uzunluğunda yolun yarıldığı ve yine bu süreçte yaklaşık 64.000 okulun yıkıldığı açıklanmıştır.

BM yetkilileri, günümüzde dünya üzerinde yaşayan 7 milyar insanın %50'sinin, savunmasız bölgelerde yaşadıkları için doğal afet tehlikesi altında olduğunu ifade etmişlerdir.

**AFP World News
Mart 2012**

**Çeviren: Sami Mert
ŞENGÜN**